

TALOUSVEDEN LAATUVAATIMUKSET JA LAATUSUOSITUKSET

ERKKI VUORI

PROFESSORI, EMERITUS

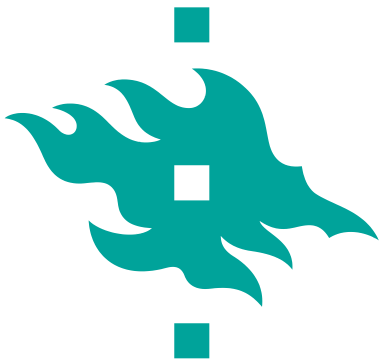
27.11.2012

MEISSÄ ON PALJON VETTÄ!

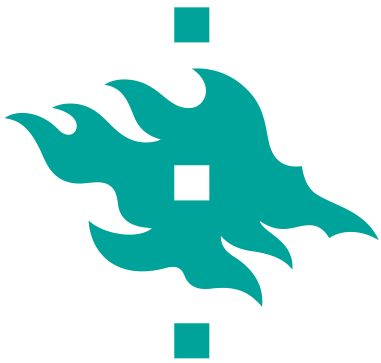
- ✓ Ihmisen vesipitoisuus on keskimäärin yli 60%.
- ✓ Olemme riippuvaisia jatkuvasta vedensaannista.
- ✓ Vettä tulee olla käytettävissä riittävästi ja sen on oltava haitatonta ja turvallista.
- ✓ Fysiologinen vesibalanssi on n. 2,6 l.
- ✓ Veden tarve riippuu saatavuudesta:
  - ✓ Kannettu vesi 20 l
  - ✓ Vesijohto ja kraana 45 l
  - ✓ Täydellinen vesi/viemäri 150 l

TALOUSVEDEN TERVEYDELLISET RISKITEKIJÄT

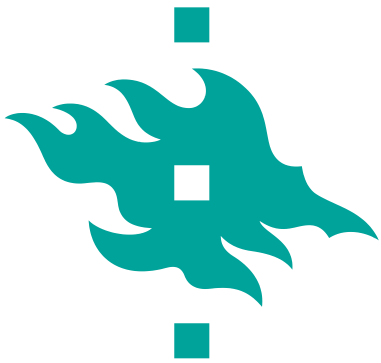
- ✓ **Mikrobit ja alkueläimet**
- ✓ **Epäorgaaniset yhdisteet (raskasmetallit, asbesti...)**
- ✓ **Orgaaniset yhdisteet (hiilivedyt, torjunta-aineet...)**
- ✓ **Desinfektiossa käytetyt aineet ja siinä syntyvät yhdisteet**
- ✓ **Jakelussa materiaalista liukenevat aineet**
- ✓ **Radioaktiivisuus**

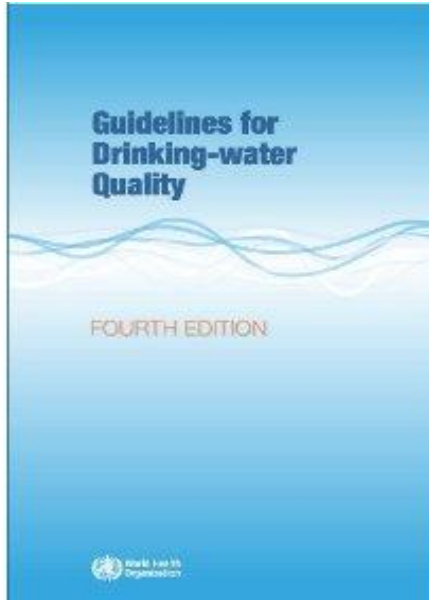
TALOUSVEDEN TERVEYDELLISET RISKITEKIJÄT 2

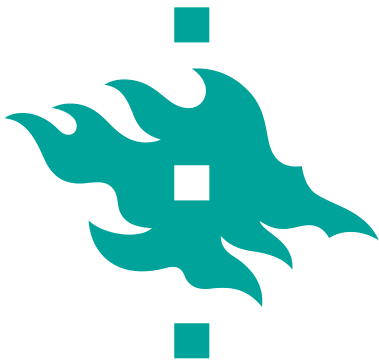
- ✓ Riskit voivat olla akuutteja tai kroonisia.
- ✓ Kumuloitumisen vuoksi pieni mutta pitkään kestävä altistuminen voi olla vaaraksi.
- ✓ Veden tulee olla turvallista lapsille ja vanhuksille, terveille ja sairaille.
- ✓ Mistä saadaan pitoisuuksien raja-arvot:
  - ✓ Kynnysarvot, jota pienemmillä pitoisuuksilla ei tunnetusti haittaa
  - ✓ ADI-arvoista johdetut raja-arvot
  - ✓ Karsinogeeneilla ei turvallista saantia

WHO: GUIDELINES FOR DRINKING-WATER QUALITY

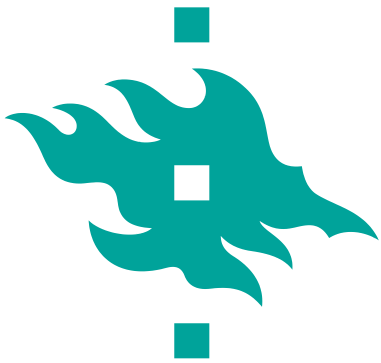
- ✓ Alan paras käsikirja, antaa kansainvälisen ohjeistuksen
- ✓ Käsittää myös Water safety plans -järjestelmän
- ✓ **Mikrobiologia** (kuvattu 19 bakteeria, 7 virusta, 11 alkueläintä ja 4 matoa)
- ✓ **Kemialliset parametrit** (kuvattu 133 parametria)
- ✓ **Radiologiset parametrit**

EU:N DIREKTIIVISTÄ KANSALLISEKSI SÄÄNNÖSTÖKSI

- ✓ **Direktiivi 98/83/EY**
koskee ihmisten
käyttöön tarkoitettun
veden laatua
- ✓ **Antaa ”quality
standards” ja
”indicator parameters”**
- ✓ **441/2000**
terveydesuojelulain
muutos
- ✓ **STM asetukset
461/2000 ja 401/2001**
- ✓ **Antaa
”laatuvaatimukset” ja
”laatusuosituksset”**

LAATUVAATIMUKSET

(EU: QUALITY STANDARDS)

- ✓ **Koskevat sellaisia muuttujia, joilla on selkeä lyhytaikaisen tai pitkäaikaisen altistuksen aikaansaama terveysvaara.**
- ✓ **Direktiivin laatuvaatimukset ovat sitovia, mutta kansallisesti voi olla direktiivissä mainittujen muuttujien lisäksi muita muuttujia.**
- ✓ **Jos talousvesi ei täytä laatuvaatimuksia sen käyttö sellaisenaan voidaan kieltää.**
- ✓ **Annetaan:**
  - ✓ **Mikrobiologiset muuttujat**
  - ✓ **Kemialliset muuttujat**

Taulukko 1. Mikrobiologiset laatuvaatimukset (enimmäistiheys)

Escherichia coli
Enterokokit

0 pmy/100 ml

0 pmy/100 ml

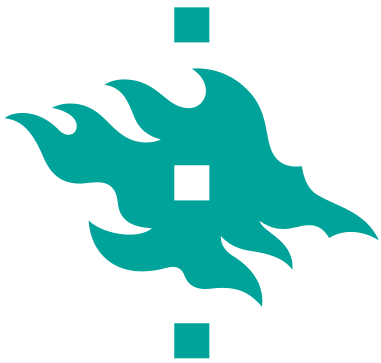

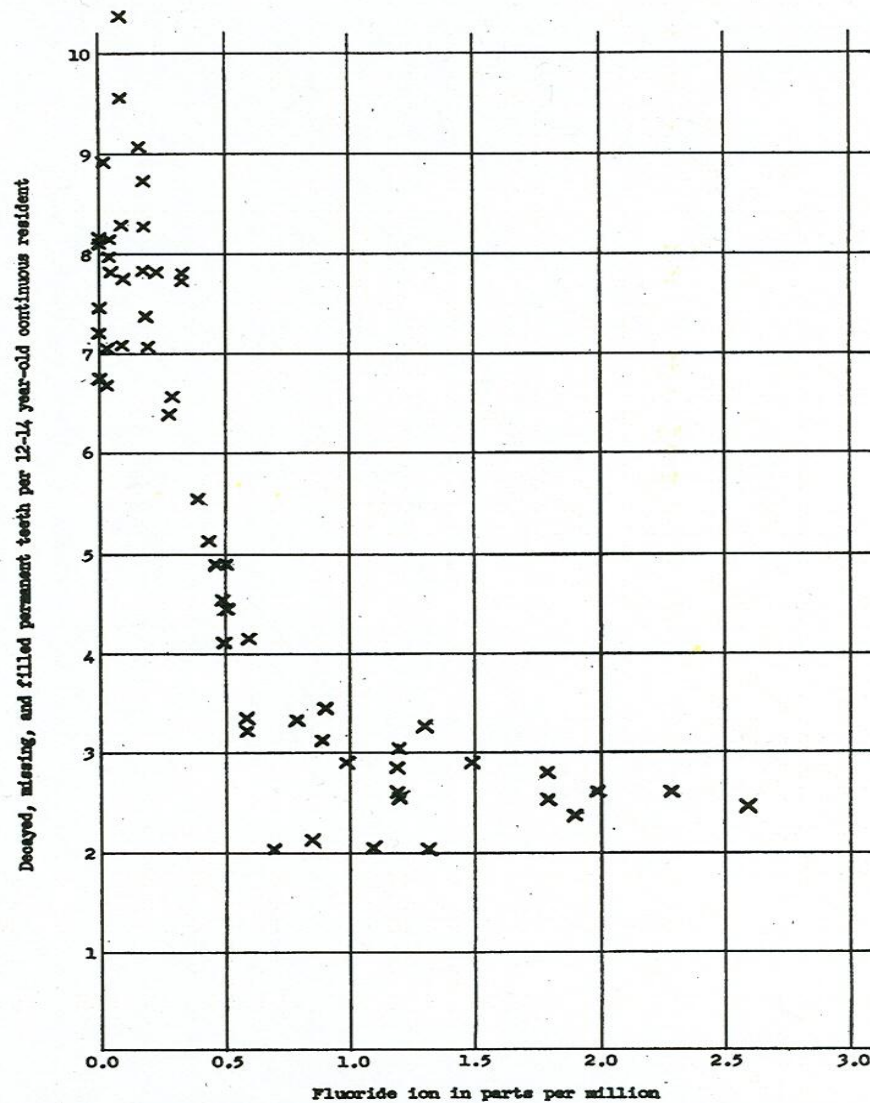
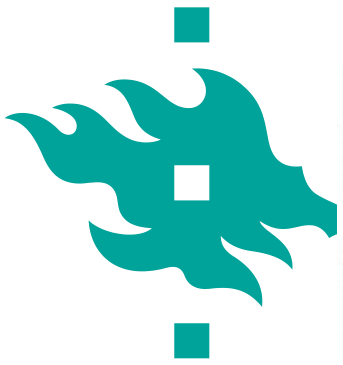
Taulukko 2. Kemialliset laatuvaatimukset (enimmäispitoisuus)

		Huomautus
Akryyliamidi	0,10 µg/l	(1)
Antimoni	5,0 ”	
Arseeni	10 ”	
Bentseeni	1,0 ”	
Bentso(a)pyreeni	0,010 ”	
Boori	1,0 mg/l	
Bromaatti	10 µg/l	(2)
Kadmium	5,0 ”	
Kromi	50 ”	
Kupari	2,0 mg/l	(3)
Syanidit	50 µg/l	
1,2-dikloorietaani	3,0 ”	
Epikloorihydriini	0,10 ”	(1)
Fluoridi	1,5 mg/l	
Lyijy	10 µg/l	(3)
Elohopea	1,0 ”	
Nikkeli	20 ”	(3)
Nitraatti (NO ₃ ⁻)	50 mg/l	(4)
Nitraattityppi (NO ₃ -N)	11,0 ”	
Nitriitti (NO ₂ ⁻)	0,5 ”	(4)
Nitriittityppi (NO ₂ -N)	0,15 ”	
Torjunta-aineet	0,10 µg/l	(5 ja 6)
- ” - yhteensä	0,50 ”	(5)
Polysykliset aromaattiset hiilivedyt	0,10 ”	(7)
Seleeni	10 ”	
Tetrakloorieteeni ja trikloorieteeni yhteensä	10 ”	
Trihalometaanit yhteensä	100 ”	(2 ja 8)
Vinyylikloridi	0,50 ”	(1)
Kloorifenolit yhteensä	10 ”	(9)

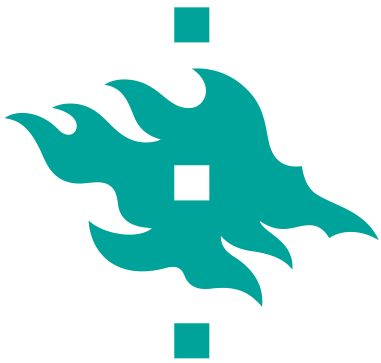

LAATUVAATIMUKSET: Fluoridi

- ✓ On välttämätön hivenalkuaine (?). Hampaiden terveyden kannalta suotuisa määrä vedessä on 1 mg/l.
- ✓ **Laatuvaatimus (STM 461/2000) alle 1,5 mg/l.**
- ✓ Korkeita pitoisuuksia ad 5-7 mg/l todetaan rapakivialueella pohjavedessä, mutta muualla myös porakaivovesissä.
- ✓ On toksinen pitoisuudesta 1,5 – 2,0 mg/l alkaen, erityisessä vaarassa ovat imeväiset ja lapset, joilla kehittyviä hampaita, vedenkulutus painoa kohti myös suurta.
  - ✓ Laikkukiilteisyyys = kiillevaurio
  - ✓ Hohkaluun patologinen luutuminen

Figure 3—Relation of Average Number of DMF Teeth per 12-14 Year-Old Continuous Resident to Fluoride Content of Drinking Water of 57 Cities in the United States

LAATUSUOSITUKSET

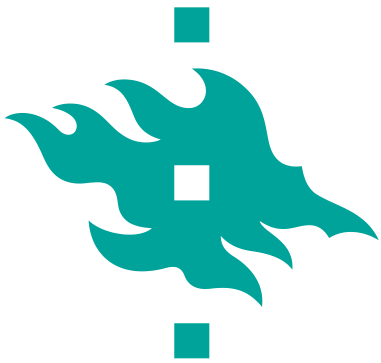
(EU: INDICATOR PARAMETERS)

- ✓ **Laatusuositukset kertovat minkälaista on hyväksyttävä talousvesi, mutta parametreihin ei liity välttämättä suoranaista terveysvaaraa.**
  - ✓ Osa on teknisiä (pH, sähkönjohtavuus)
  - ✓ Osa on esteettisiä (sameus, väriluku, haju, maku)
  - ✓ Osa on veden laatua kuvaavia (KmnO_4 -luku)
  - ✓ Osa liittyy veden käsittelyyn (Al)
- ✓ **Poikkeaman osalta on arvioitava terveydelle aiheutuva riski ja ryhdyttävä toimenpiteisiin laadun parantamiseen, poikkeama ei aiheuta välttämättä käyttökieltoa.**

Taulukko 3. Laatusuositukset (osoitinmuuttujien tavoitteelliset enimmäisarvot)

	<i>Enimmäispitoisuus</i>	Huomautus
Alumiini	200 µg/l	
Ammonium (NH ₄ ⁺)	0,50 mg/l	
- " - (NH ₄ -N)	0,50 mg/l	
Kloridi	250 "	(1,2)
Mangaani	50 µg/l	
Rauta	200 "	
Sulfaatti	250 mg/l	(1,3)
Natrium	200 "	
Hapettuvuus (COD _{Mn} -O ₂)	5,0 "	(4)
<i>Tavoitetaso</i>		
<i>Clostridium perfringens</i> (mukaanlukien itiöt)	0 pmy/100 ml	(5)
Koliformiset bakteerit	0 pmy/100 ml	
Pesäkkeiden lukumäärä (22 °C)	ei epätavallisia muutoksia	
pH	6,5 -9,5	(1)
Sähkönjohtavuus	alle 2 500 µS/cm	(1)
Sameus	käyttäjien hyväksyttävissä eikä epätavallisia muutoksia	(6)
Väri	- " -	
Haju ja maku	- " -	
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	ei epätavallisia muutoksia	(7)
RADIOAKTIIVISUUS		(8)
Tritium	100 bequerel/l	
Viitteellinen kokonaisannos	0,10 mSv/vuosi	

LAATUVAATIMUKSET JA LAATUSUOSITUKSET

- ✓ Talousveden laatua koskevien määräysten antaminen edellyttää kykyä vaativaan riskinarviointiin (WHO).
- ✓ Raja-arvot eivät ole absoluuttisia luonnonvakioita.
- ✓ Raja-arvot ja parametrit muuttuvat tiedon ja tekniikan kehityksen mukana.
- ✓ Varauduttava uusiin uhkiin ja muuttujiin
- ✓ **Joka tapauksessa talousveden tulee olla terveydelle haitatonta ja soveltuvaa.**